

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องสมุดทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Health Sciences) ดังปรากฏในสุนทรพจน์ของเสียร์ทส์ คอนเนอร์ (Connor 1884 : 650) ในปี ค.ศ. 1884 ว่า "ได้เริ่มมีการใช้วารสารทางการแพทย์ซึ่งสะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าทางการแพทย์" ต่อมาในปี ค.ศ. 1924 วิลเลียม เจ. เมโย (Hafner 1976 : 392) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า "ผู้มีวิชาชีพทางการแพทย์ส่วนใหญ่จะติดตามความก้าวหน้าและความทันสมัยจากวารสารทางการแพทย์ และวารสารเหล่านี้ก็เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นปัจจัยส่งเสริมการศึกษาทางการแพทย์" ในปี ค.ศ. 1943 เบอรร่า ฮาลแลม (Hallam 1943 : 431) ได้เขียนไว้ว่า "วารสารเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของห้องสมุด นอกเหนือจากสิ่งพิมพ์ประเภทตำราวิชาการ และหนังสือ" นอกจากนี้สเตราส์, ชรฟ์ และบราวน์ (Strauss, Shreve and Brown 1964 : 143) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า "วารสารเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของห้องสมุดทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะมีการตีพิมพ์ผลการค้นคว้าทดลองและความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว สม่่าเสมอและต่อเนื่อง"

นอกจากวารสารจะเป็นทรัพยากรที่สำคัญของห้องสมุดแล้ว การคัดเลือกวารสารเฉพาะสาขาวิชา เพื่อจัดบริการไว้ในห้องสมุดเฉพาะจัดเป็นเรื่องที่ยากเรื่องหนึ่ง (Hafner 1976 : 392) โดยเฉพาะสำหรับบรรณารักษ์ในห้องสมุดขนาดเล็กหรือขนาดกลางที่ไม่สามารถจัดหาวารสารตามความต้องการใช้ได้ทั้งหมดเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ เป็นที่ทราบกันดีว่าเมื่อมีการบอกรับวารสารต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับวารสารไม่มีที่สิ้นสุด เช่น การจัดหาวารสารอย่างต่อเนื่อง การเย็บเล่ม การจัดเก็บในรูปวัสดุย่อยส่วน การขยายเนื้อที่ของชั้นวารสาร เป็นต้น (Delman 1982 : 397)

การจัดหาวารสารให้สอดคล้องกับความต้องการข้อสันเทคของผู้ใช้เป็นหน้าที่ที่ท้าทายความสามารถของบรรณารักษ์ ซึ่งบรรณารักษ์ได้พยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงความต้องการของผู้ใช้ และนำผลที่ได้เหล่านี้มาเป็นข้อมูลในการกำหนดวิธีการคัดเลือกวารสารให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และสภาพของห้องสมุดแต่ละแห่ง

วิธีการต่าง ๆ ที่บรรณารักษ์ห้องสมุดทางการแพทย์ใช้ในการคัดเลือกวารสารมีหลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีข้อจำกัดแตกต่างกันไป บรรณารักษ์บางคนคัดเลือกวารสารโดยสำรวจจากรายชื่อวารสารหลัก (Core journals) ซึ่งการคัดเลือกวารสารจากรายชื่อวารสารหลักโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบ และไม่คำนึงถึงการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพห้องสมุดแต่ละแห่ง รวมทั้งความต้องการของผู้ใช้ทำให้ผลที่ตามมาคือ ไม่ว่าห้องสมุดโรงพยาบาลในชนบทหรือโรงพยาบาลใหญ่ ๆ จะมีรายชื่อวารสารให้บริการเหมือนกัน วิธีการอื่นที่บรรณารักษ์ใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกวารสารคือการสำรวจการใช้ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น ศึกษาจากสถิติการยืมวารสารของผู้ใช้ แต่วิธีนี้จะบอกถึงการยืมวารสารได้เฉพาะเล่มที่มีผู้ยืมออกเท่านั้น ส่วนเล่มที่ได้รับการยืมอยู่ในห้องสมุดจะไม่นับรวมไปกับสถิติผู้ยืมวารสาร สำหรับการยืมภายในห้องสมุดนั้นศึกษาได้ไม่ยุ่งยาก เนื่องจากไม่มีการบันทึกการเก็บสถิติการยืมอย่างจริงจังและเที่ยงตรง วิธีการที่ใช้ในการศึกษาการใช้วารสารภายในห้องสมุด ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตผู้ใช้ และจัดบันทึกเล่มวารสารที่มีผู้ใช้ วิธีการเหล่านี้อาจทำให้ผู้ใช้ไม่ค่อยพอใจและอาจได้ผลไม่สมบูรณ์ (Tibbetts 1974 : 37) การใช้แบบสอบถามยังอาจได้รับคำตอบกลับคืนมาไม่ครบถ้วน หรือบางครั้งผู้ใช้ไม่เต็มใจตอบแบบสอบถาม การติดตามชั้นวารสารและสังเกตเล่มที่หายไปจากชั้นแล้วจัดบันทึกไว้ หรือการติดตามบริเวณห้องอ่านวารสาร เช่น ตามโต๊ะ ตามชั้นพักวารสาร ตามโต๊ะอ่านเฉพาะบุคคล (Study carrel) ย่อมไม่สามารถชี้ชัดว่าวารสารเล่มใดมีการใช้จริง หรือไม่ สามารถได้ตัวเลขแสดงการใช้จริง การศึกษาการใช้วารสารยังรวมไปถึงการวิเคราะห์สถิติการยืมระหว่างห้องสมุด ตัวเลขแสดงการยืมจากห้องสมุดอื่นจะบอกให้ทราบว่า วารสารเล่มที่ทางห้องสมุดยังไม่ได้บอกรับนั้นมีผู้ใช้จำนวนมากน้อยเท่าไร ส่วนการสำรวจสถิติการขอยืมเอกสารจะช่วยให้ทราบว่าวารสารชื่อใดมีบทความที่สำคัญเพียงพอที่ผู้ใช้จะยอมเสียเงินเพื่อให้ได้เรื่องที่เขาต้องการหรือสนใจ สำหรับการวิเคราะห์การอ้างถึง (Citation Analysis) ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ เป็นการศึกษาโดยนับดูว่าวารสารได้รับการอ้างถึงไว้ในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บ่อยครั้งเพียงใด แล้วนำสถิติที่นับได้มาจัดลำดับความถี่ในการอ้างถึง ผลที่ได้จะนำมาช่วยในการพิจารณาคัดเลือกวารสารเฉพาะวิชาได้ การส่งแบบสอบถามให้ผู้ใช้ห้องสมุดตอบหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวารสารและความต้องการในการใช้วารสารหรือในรูปของการขอคำแนะนำมาจากผู้ใช้ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา เป็นต้น ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในการคัดเลือกวารสารเข้าห้องสมุด

วิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด ยกเว้นวิธีแรกคือการสำรวจจากรายชื่อบุคลากรหลัก เป็นวิธีการคัดเลือกบุคลากรโดยมุ่งศึกษาที่ตัวผู้ใช้บุคลากรเป็นหลัก แต่เนื่องจากข้อมูลที่ได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้ที่มาใช้ห้องสมุด ดังนั้นในกรณีของผู้ที่ไม่มาใช้ห้องสมุด (nonusers) เนื่องจากเห็นว่าทางห้องสมุดไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเขา ในกรณีนี้ทางห้องสมุดก็จะไม่มีทางทราบความต้องการของบุคคลกลุ่มหลังนี้ได้ จากการตระหนักถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับการศึกษาตัวผู้ใช้ดังกล่าว และเห็นความสำคัญในคุณค่าของบุคลากรที่มีต่อผู้ใช้โดยเฉพาะในห้องสมุดทางการแพทย์ ซึ่งบุคลากรจะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่นำมาใช้ในด้านการรักษา ตัวยาที่ค้นพบใหม่ ตลอดจนโรคแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่จะมีขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ฯลฯ ประกอบกับการพิจารณาถึงราคาค่าบอกรับวารสารทางวิชาการจากต่างประเทศในแต่ละปี พบว่าเป็นเงินจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี^{**} ไม่ได้สัดส่วนกับเงินงบประมาณค่าบอกรับวารสารของห้องสมุด เพื่อให้การใช้งบประมาณดำเนินไปอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพตามนโยบายการถ่ายโอนเงินงบประมาณแผ่นดิน ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะเสนอวิธีการคัดเลือกวารสารสำหรับห้องสมุดโรงพยาบาล โดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิก (Clinical problem) (Delman 1982 : 397) ซึ่งวิธีการนี้มีข้อดีกว่าวิธีการอื่น ๆ คือ ช่วยให้บรรณารักษ์สามารถกำหนดทรัพยากรของห้องสมุดได้สอดคล้องกับความต้องการข้อสันเท่ห์ของแพทย์ในโรงพยาบาล ไม่ว่าแพทย์เหล่านั้นจะเป็นผู้ใช้หรือไม่ใช้ห้องสมุดก็ตาม การศึกษาจากปัญหาทางคลินิกจะศึกษาจากบันทึกการปฏิบัติงานในด้านการตรวจรักษาผู้ป่วยของแพทย์ในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นการศึกษาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น บันทึกทางการแพทย์เหล่านี้จะสะท้อนให้ทราบถึงปัญหาทางคลินิกของโรงพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็นข้อสันเท่ห์ที่ต้องการของแพทย์ในโรงพยาบาล และจะแตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อมของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง ตลอดจนประสพการณ์และความชำนาญของแพทย์เฉพาะด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงพยาบาลนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าปัญหาทางคลินิกซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวิธีการวิจัย นำมาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง และเกิดขึ้นบ่อยในโรงพยาบาล ภาิไปได้มาจากการลุ่มโดยกำหนดเงื่อนไขขึ้นเองตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร วิธีการคัดเลือกวารสารวิธีการนี้จะเอื้ออำนวยให้แพทย์ในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นผู้ใช้ส่วนใหญ่ของห้องสมุดโรงพยาบาล สามารถค้นข้อสันเท่ห์ที่ต้องการจากบทความวารสารทางการแพทย์ได้สอดคล้องกับโรคที่แพทย์ต้องรักษาบ่อยและมีจำนวนผู้ป่วยสูงในโรงพยาบาล จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีการศึกษาจากปัญหาทางคลินิก

^{**}วารสารต่างประเทศทางการแพทย์ของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มีราคาสูงขึ้นถึง 10-30% โดยคำนวณจากใบแจ้งราคา (invoice) ค่าบอกรับวารสารต่างประเทศประจำปีงบประมาณ 1984 จำนวน 341 รายการ

มีลักษณะพิเศษอยู่ตรงที่ไม่ได้มุ่งศึกษาข้อมูลจากผู้ใช้ห้องสมุด แต่มุ่งศึกษาที่ความต้องการข้อมูลของหน่วยงานนั้นเป็นหลัก

การคัดเลือกวารสารโดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิก เริ่มต้นจากข้อตกลงว่า การกำหนดทรัพยากรของหน่วยงานใดจะขึ้นอยู่กับข้อมูลของหน่วยงานนั้นต้องการ ซึ่งข้อมูลที่ต้องการจะศึกษาจากปัญหาในการปฏิบัติงาน สำหรับในกรณีของโรงพยาบาลนั้นข้อมูลที่ต้องการจะมาจากปัญหาทางคลินิก ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากเอกสารเหล่านี้ เช่น บันทึกการตรวจโรคของแพทย์ (medical records) รายงานการผ่าตัด (surgical reports) รายงานอัตราการเกิดโรค (morbidity reports) รายงานอัตราการตาย (mortality reports) และรายงานการตรวจศพของแพทย์ (autopsy reports) เป็นต้น เอกสารดังกล่าวข้างต้นจะบอกให้ทราบว่าโรคอะไรเป็นโรคที่เกิดขึ้นบ่อยมาก และแพทย์พบอยู่เสมอในการตรวจรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาล * ซึ่งโรคต่าง ๆ ดังกล่าวที่รักษาในโรงพยาบาลจะนำมาจัดลำดับตามความถี่ของ

* สำหรับโรงพยาบาลรามาริบดีนั้น มีการรวบรวมและนำเสนอรายงานสถิติทางการแพทย์ต่างๆ ของทางโรงพยาบาล เช่น รายงานสถิติโรคและการผ่าตัด รายงานสถิติผู้ป่วยทั่วไป รายงานสถิติผู้ป่วยใน-นอก รายงานสถิติทารกแรกคลอด รายงานสถิติรังสีวิทยา รายงานสถิติเวชศาสตร์ฟื้นฟู รายงานจำนวนเตียงผู้ป่วย รายงานสถิติพยาธิวิทยา เป็นต้น โดยแผนกเวชสถิติ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบดี มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำเป็นรูปเล่ม สถิติทางการแพทย์มีทั้งรายวัน รายเดือน และรายปี เป็นสิ่งพิมพ์ของทางโรงพยาบาล ใช้เป็นเอกสารค้นคว้าและอ้างอิงแก่ผู้ต้องการใช้สถิติทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาริบดี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีการบันทึกเก็บไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของทางโรงพยาบาล ที่แผนกเวชสถิติ ภายใต้การดำเนินงานของนักสถิติ นักวิเคราะห์ระบบ เจ้าหน้าที่เวชสถิติ เจ้าหน้าที่พิมพ์ เจ้าหน้าที่ธุรการ และช่างพิมพ์ รวมทั้งสิ้น 63 คน โดยมีอาจารย์แพทย์ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยระบาดและชีวสถิติของภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นที่ปรึกษา

การรักษาโรค และคัดมาเฉพาะโรคที่มีอัตราการรักษาสูงและเป็นโรคที่สำคัญเท่านั้น โรคที่คัดมาศึกษานี้จะถือว่าเป็นข้อสันเทษที่ต้องการของโรงพยาบาล ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิภาค และสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงพยาบาล

เมื่อได้รายชื่อโรคที่เป็นข้อสันเทษที่ต้องการของโรงพยาบาลแล้ว ขั้นตอนมาจะเป็นการค้นวรรณกรรมทางการแพทย์ โดยสำรวจบทความวารสารทางการแพทย์ที่มีเนื้อหาตรงกับโรคที่สำคัญดังกล่าว การสำรวจจะทำจาก Index Medicus ซึ่งเป็นดรรชนีวารสารที่ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์ทั่วโลก เพื่อดูจำนวนบทความวารสารในแต่ละโรค และดูว่าบทความแต่ละบทความตีพิมพ์อยู่ในวารสารชื่ออะไรบ้าง ผลที่ได้จากการสำรวจจะนำมาคำนวณ เปรียบเทียบจัดอันดับหาความสำคัญในสถานะเป็นวารสารที่มีข้อสันเทษตรงกับความต้องการใช้ในการปฏิบัติงานด้านการรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาล และถือเป็นวารสารหลักของโรงพยาบาลนั้น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกและรวบรวมรายชื่อวารสารหลักภาษาอังกฤษทางการแพทย์ (Core journals) สำหรับห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามารับติ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยการศึกษาจากปัญหาทางคลินิก ซึ่งถือเป็นข้อสันเทษที่เป็นที่ต้องการของโรงพยาบาล

แนวเหตุผล

การคัดเลือกวารสารสำหรับห้องสมุดโรงพยาบาลโดยศึกษาจากชื่อโรคและกลุ่มอาการ ซึ่งเป็นปัญหาทางคลินิกของโรงพยาบาลนั้น เป็นวิธีการศึกษาวิจัยจากปัญหาในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อค้นหาข้อสันเทษที่จะได้จากบทความในวารสารมาตอบสนองข้อสันเทษที่ต้องการของแพทย์ในโรงพยาบาลเป็นวิธีการศึกษาที่มองจากปัญหาโดยตรงของโรงพยาบาล ฉะนั้นมองจากการศึกษาทางทฤษฎีและนำผลที่ได้มาตีความให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับปัญหาหรือข้อสันเทษที่ต้องการ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการศึกษาที่พยายามหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของวิธีการแบบต่าง ๆ ตามที่เคยมีผู้ศึกษามาแล้ว การคัดเลือกวารสารสำหรับห้องสมุดโรงพยาบาลโดยศึกษาจากโรคและกลุ่มอาการของโรค จะทำให้ได้รายชื่อวารสารซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการข้อสันเทษในโรงพยาบาลได้โดยตรง และถ้าห้องสมุดประสบปัญหาในด้านงบประมาณก็สามารถคัดเลือกวารสารได้ตามลำดับความสำคัญตามจำนวนงบประมาณที่ได้รับ

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ปัญหาทางคลินิกที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นรายชื่อโรคที่แพทย์ต้องรักษาบ่อยในโรงพยาบาลรามาริบตี ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติโรคของปี พ.ศ. 2525 เพียง 1 ปีเท่านั้น เนื่องจากสถิติโรคที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2522-2525 ยังคงปรากฏอันดับของโรคที่เกิดขึ้นบ่อยมีความคล้ายคลึงกันในช่วง 4 ปี

2. การค้นวรรณกรรมจาก Index Medicus ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของวิธีดำเนินการวิจัยนั้น จำกัดเฉพาะวารสารภาษาอังกฤษเท่านั้น เนื่องจากห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบตี มหาวิทยาลัยมหิดลมีนโยบายในการบอกรับวารสารวิชาการทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. รายชื่อวารสารหลักที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นวารสารหลักเพียงส่วนหนึ่งของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบตี ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการศึกษาวิจัยโดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิก ซึ่งได้มาจากการปฏิบัติงานเป็นประจำของแพทย์ คือในด้านการรักษาผู้ป่วยซึ่งถือเป็นงานหลักของโรงพยาบาลนั้น เป็นการมุ่งไปที่แพทย์ซึ่งเป็นบุคลากรหลักของโรงพยาบาล ห้องสมุดยังต้องให้บริการแก่บุคลากรประเภทอื่นของทางโรงพยาบาลอีก ได้แก่ นักศึกษาแพทย์ นักศึกษาพยาบาล พยาบาล นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่าง ๆ นักศึกษาปริญญาโทในสาขาวิชาที่ทางคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบตีเปิดสอน ดังนั้นรายชื่อวารสารหลักที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึง เป็นเพียงส่วนหนึ่งของวารสารที่จะจัดเข้าห้องสมุดเท่านั้น

4. รายชื่อวารสารหลักที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเหมาะสมเฉพาะห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบตีเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการศึกษาวิจัย เริ่มต้นมาจากการมองปัญหาที่มาจากการปฏิบัติงานจริง ๆ ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ และสภาวะแวดล้อม รวมทั้งลักษณะเฉพาะของโรงพยาบาลแต่ละแห่งด้วย เช่น เป็นโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงเป็นเลิศในด้านการรักษาทางด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะ หรือมีแพทย์ที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญทางด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เป็นต้น จึงทำให้รายชื่อวารสารที่จะได้จากการศึกษาวิจัยในโรงพยาบาลรามาริบตีเหมาะสมสำหรับโรงพยาบาลรามาริบตีเท่านั้น

5. เหตุที่เลือกเล่นรอยชื่อวารสารหลักแก่ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบตี มหาวิทยาลัยมหิดล เนื่องจากห้องสมุดแห่งนี้แม้จะมีสถานะภาพเป็นห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัย แต่ก็ได้ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดเฉพาะทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรามาริบตีด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจและมีวิธีการในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาปัญหาทางคลินิกเพื่อกำหนดกลุ่มข้อสันเทาะที่ต้องการของ โรงพยาบาลรามาริบติ โดยศึกษาจากรายชื่อโรคและกลุ่มอาการของโรคประจำปี พ.ศ. 2525 ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือ "สถิติโรคและการผ่าตัด พ.ศ. 2525"^{*} มีจำนวนโรคที่รวบรวมไว้ทั้งสิ้น 685 โรค โรคดังกล่าว จัดเรียงตามหมายเลขรหัสโรคตั้งแต่ 002 ถึง V 76 (ดังตัวอย่างในภาคผนวก ก.)

* "สถิติโรคและการผ่าตัด พ.ศ. 2525" จัดทำโดยหน่วยเวชสถิติ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบติ เป็นเอกสารอ้างอิงในเรื่องการวัดอันดับโรคที่เกิดขึ้นบ่อยและมีความถี่ของผู้ป่วยสูง เหตุผลที่เลือกใช้สถิติโรคและการผ่าตัดปี พ.ศ. 2525 เนื่องจากตัวเลขข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏออกมานั้น เป็นผลงานเล่มล่าสุดของหน่วยเวชสถิติซึ่งจัดพิมพ์เสร็จเรียบร้อยเมื่อเดือนกันยายน 2526 สถิติของปี พ.ศ. 2526 ยังจัดทำไม่เสร็จ อนึ่งหมายเลขรหัสโรคและชื่อโรคที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้นั้น จัดทำโดยหน่วยเวชระเบียนของโรงพยาบาลรามาริบติ โดยมีคู่มือประกอบการปฏิบัติงานคือ หนังสือ International Classification of Diseases (เรียกย่อ ๆ ว่า ICD) เล่ม 1-2 แก้ไขครั้งที่ 9 ของ WHO, 1977-1978 เป็นบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ การให้รหัสโรคและชื่อโรคนี้จะกระทำภายหลังที่แพทย์เจ้าของไข้ได้สรุปเวชระเบียนของผู้ป่วยที่รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลแล้วว่า เป็นโรคอะไร ทางเจ้าหน้าที่เวชระเบียน ก็จะดำเนินการให้รหัสโรค และชื่อโรคตามหนังสือ ICD เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะส่งบัตรรหัส (Code card) ไปยังหน่วยเวชสถิติเพื่อจัดทำสถิติในด้านต่าง ๆ ของทางโรงพยาบาลต่อไป โดยมีนักสถิติและนักวิเคราะห์ระบบเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และทำหน้าที่บรรณาธิกรข้อมูล (Edit) และบันทึกข้อมูลไว้ในจานแม่เหล็กในเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับเรียกใช้เมื่อต้องการ หรือจะนำมาจัดพิมพ์หนังสือสถิติต่าง ๆ ของโรงพยาบาล นอกจากนี้ทางหน่วยเวชสถิติยังมีบริการให้ข้อสันเทาะทางด้านสถิติต่าง ๆ ของทางโรงพยาบาลแก่แพทย์ และบุคลากรอื่น ๆ ของทางโรงพยาบาล รวมตลอดไปถึงบุคคลภายนอกด้วย

นำโรคทั้ง 685 โรคมารจัดอันดับใหม่ตามความถี่ของจำนวนผู้ป่วยในแต่ละโรค และแปลงเป็นคำร้อยละ เพื่อนำไปคำนวณหาโรคที่สำคัญที่จะนำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา กรณีที่ใช้ในการหาโรคที่สำคัญของโรงพยาบาลจะนับจากโรคที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงในอันดับแรกลงมาจนถึงโรคที่รวมจำนวนผู้ป่วยได้ร้อยละ 50 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด

2. สืบหาบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโรคแต่ละโรคตามที่คัดเลือกมาแล้วจากข้อ 1 ใน Index Medicus เนื่องจากหัวเรื่องที่ใช้ใน Index Medicus เป็นหัวเรื่องของ MeSH* (Medical Subject Headings) ซึ่งนำชื่อโรคที่ให้ตาม ICD มาศึกษาและเปลี่ยนเป็นหัวเรื่องของ MeSH แทนการค้นวรรณกรรม ใน Index Medicus จะทำให้ทราบว่าบทความวารสารที่เกี่ยวข้องกับโรคแต่ละโรค ตีพิมพ์ในวารสารภาษาอังกฤษทางการแพทย์แต่ละชื่อเป็นจำนวนเท่าไร ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาการค้นวรรณกรรมใน Index Medicus ย้อนหลัง 3 ปี คือตั้งแต่ปี ค.ศ. 1981-1983 การนับจำนวนบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโรคแต่ละโรคในวารสารแต่ละชื่อนั้น จะใช้แบบฟอร์มการแจงนับซึ่งเป็นแบบฟอร์มบันทึกจำนวนบทความที่นับได้ รายการที่ปรากฏอยู่ในแบบฟอร์มนี้ได้แก่ รหัสโรคตามหมายเลข ICD ชื่อโรคตามที ICD ใช้ หัวเรื่องของ MeSH จำนวนบทความทั้งหมดที่นับได้ของโรคนั้น ชื่อวารสารและความถี่ของบทความ (ดังตัวอย่างในภาคผนวก ข.) รายชื่อวารสารและจำนวนบทความที่ได้จากดรรชนีจะบันทึกลงในแบบฟอร์มการแจงนับนี้ หลังจากนั้นนำรายชื่อวารสารจากแบบฟอร์มฯ มาจัดอันดับตามความถี่ของบทความในวารสารแต่ละชื่อสำหรับแต่ละโรค แล้วหาค่าที่แสดงความสำคัญของวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโรคที่เกิดขึ้นบ่อยในโรงพยาบาล โดยใช้สูตร

$$RJDH = PCH \times PATL \quad (\text{Delman 1978 : 28})$$

RJDH ย่อมาจาก Relevance of a Journal to Diseases or Diagnostic Conditions Topic in the Hospital

* MeSH คือหัวเรื่องทางวิชาการแพทย์มีมากกว่า 8,000 หัวเรื่อง ใช้เป็นหลักในการทำดรรชนีหัวเรื่องของ Index Medicus, Cumulated Index Medicus, MEDLARS (Medical Library Analysis and Retrieval System) และยังใช้เป็นหัวเรื่องในการทำบรรณการของ NLM (National Library of Medicine) ด้วย

หมายถึง ค่าที่แสดงความสำคัญของวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโรค
ที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล

PCH ย่อมาจาก Percentage of Cases in the Hospital

หมายถึง จำนวนผู้ป่วยในแต่ละโรคในโรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ

PATL ย่อมาจาก Percentage of Articles on the Topic in the
Literature

หมายถึง จำนวนบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับโรคแต่ละโรคในวารสารแต่ละ
เล่ม คิดเป็นร้อยละ

ค่า RJDH ที่ได้จากการคำนวณนี้จะบอกให้ทราบว่า วารสารแต่ละเล่มมีเนื้อหาเกี่ยว
ข้องสัมพันธ์กับโรคแต่ละโรคที่เป็นปัญหาทางคลินิกในโรงพยาบาลมากน้อยเพียงใด

3. คัดเลือกรายชื่อวารสารหลักสำหรับห้องสมุดโรงพยาบาลรามาริบดี โดยนำค่า
RJDH ที่ได้จากข้อ 2 มาคำนวณหาประโยชน์หรือคุณค่าของวารสารชื่อนั้น ๆ ต่อโรงพยาบาล
โดยใช้สูตร

$$U_{jh} = \sum RJDH \quad (\text{Delman 1978 : 31})$$

U_{jh} ย่อมาจาก Utility of a Journal to a Hospital

หมายถึง ประโยชน์หรือคุณค่าของวารสารแต่ละชื่อต่อโรงพยาบาล

ดังนั้นค่า U_{jh} จึงได้มาจากการนำค่า RJDH ของวารสารแต่ละชื่อมารวมกัน ต่อ
จากนั้นจะจัดลำดับความสำคัญของวารสารตามค่า U_{jh} ที่ได้และคัดเลือกวารสารหลักสำหรับห้อง
สมุดโรงพยาบาลรามาริบดีตามประโยชน์หรือคุณค่าของวารสารดังกล่าว โดยใช้เกณฑ์การหาค่าเฉลี่ย U_{jh}

4. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้รายชื่อวารสารหลักภาษาอังกฤษทางการแพทย์ซึ่งเสนอข้อสันเทศตรงตามความ
ต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
2. แนวทางและขั้นตอนในการพิจารณาคัดเลือกวารสารโดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิก
ซึ่งถือว่าเป็นข้อสันเทศที่ต้องการนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับห้องสมุดโรงพยาบาลอื่น ๆ รวมทั้ง

ห้องสมุดเฉพาะในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

<u>วารสารหลัก</u>	หมายถึง	วารสารที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งซึ่งห้องสมุดควรมีไว้ให้บริการ นอกจากนี้วารสารหลักยังต้องเป็นวารสารที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับข้อสันเทศที่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ด้วย
<u>ความต้องการข้อสันเทศ</u>	หมายถึง	ความต้องการให้ได้มาซึ่งข้อสันเทศในลักษณะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล
<u>ปัญหาทางคลินิก</u>	หมายถึง	ปัญหาการเจ็บป่วย การตรวจวินิจฉัย และการรักษาซึ่งแพทย์ในโรงพยาบาลประสบอยู่ สามารถวิเคราะห์ได้จากเอกสารสำคัญทางการแพทย์ต่าง ๆ ของโรงพยาบาล จากเอกสารเหล่านี้จะบอกให้ทราบว่าโรคอะไรบ้างที่เกิดขึ้นบ่อยมากที่สุดที่แพทย์พบในการตรวจรักษาผู้ป่วยอยู่ เล่มกล่าวโดยสรุปปัญหาทางคลินิกที่ใช้ในการศึกษาริชัยครั้งนี้คือ รายชื่อโรคที่รักษาบ่อยมากในโรงพยาบาล

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การคัดเลือกวารสารถือเป็นกระบวนการในการตัดสินใจว่าวารสารข้อใดเป็นที่ต้องการและควรคัดเลือกเข้าห้องสมุด เพื่อการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดในเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับข้อสันเทศที่เป็นที่ต้องการ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานหลักของหน่วยงานที่ห้องสมุดนั้นให้บริการ การรวบรวมรายชื่อวารสารหลักในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการคัดเลือกวารสารกำลัง เป็นที่นิยมปฏิบัติกันในปัจจุบัน เนื่องจากห้องสมุดส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจำกัด และไม่สามารถจัดหาวารสารเข้าห้องสมุดได้ทุกชื่อในสาขาวิชาที่ห้องสมุดให้บริการ จึงต้องมีการคัดเลือกเฉพาะชื่อที่เป็นวารสารหลัก (Core journals)

เท่านั้น วารสารหลักจึงมีคุณค่าต่อการค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และห้องสมุดควรมีไว้ให้บริการ รวมทั้งวารสารหลักยังเป็นวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับข้อสันเทศที่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ด้วย

วิธีการคัดเลือกเพื่อให้ได้รายชื่อวารสารหลักมีหลายวิธีต่างกัน เช่น การพิจารณาดูบทความภายในเล่ม การเปรียบเทียบความถี่ของการอ้างอิง การคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เป็นต้น สำหรับวิธีการหลังนี้ได้นำมาใช้ในการจัดทำรายชื่อวารสารหลักของวิทยาลัยแพทยอเมริกัน (American College of Physicians) ในปี ค.ศ. 1976 โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ เพื่อให้คัดเลือกวารสารจากรายชื่อที่แนบไปให้รวมทั้งให้เสนอชื่อเพิ่มเติมนอกจากที่มีอยู่ในรายการได้ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ได้มีรายชื่อวารสารดังกล่าวมาจัดทำตาราง นับความถี่และจัดอันดับรายชื่อวารสารหลักโดยใช้คอมพิวเตอร์ รายชื่อวารสารที่ได้จากแบบสอบถามนี้มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าเป็นการคัดเลือกโดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญบางคนเท่านั้น

วิธีการคัดเลือกวารสารหลักโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชายังได้นำไปใช้โดย ฮัลเฟรด เอ็น. แปรนดอน^{*} ซึ่งได้รวบรวมรายชื่อหนังสือและวารสารสำหรับห้องสมุดโรงพยาบาลขนาด เล็ก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 และพิมพ์ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในวารสารชื่อ Bulletin of the Medical Library Association โดยพิมพ์ทุก ๆ สองปี รายชื่อดังกล่าวได้รับการพิจารณาให้เป็นรายชื่อมาตรฐานของหนังสือและวารสารทางการแพทย์สำหรับห้องสมุดแพทย์ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง (Usdin 1979 : 212) และรวบรวมจากแบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ทางทางการแพทย์เป็นผู้แนะนำคัดเลือกให้ วิธีการนี้ยังได้นำไปใช้ในการคัดเลือกวารสารหลักสำหรับแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนของ Postgraduate Medical Institute โดยการส่งจดหมายพร้อมทั้งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 400 คน ใน 50 สาขาวิชาทางการแพทย์ รวมทั้งสาขาวิชาวิชาคำศัพท์พื้นฐาน และในการทำรายชื่อวารสารหลักของสมาคมโรงพยาบาลอเมริกัน (American Hospital Association) ที่ชิคาโก

^{*} เป็นผู้อำนวยการห้องสมุดแพทย์เวลช์ (Welch Medical Library) ของสถาบันแพทย์จอห์นส์ ฮอปกินส์ (Johns Hopkins Medical Institution)

รายชื่อวารสารที่บรรณดจน ได้ทำการคัดเลือกไว้แล้วดังกล่าว ได้มีผู้นำไปทำการคัดเลือกต่อ เพื่อให้เหลือจำนวนน้อยลง และเพื่อให้เหมาะสำหรับห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ของมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย (University of Virginia Medical School) ผู้ทำการคัดเลือกคือแพทย์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการห้องสมุดและผู้อำนวยการของโรงเรียนแพทย์

นอกจากนี้รายชื่อวารสารที่ได้รับการทำตราชดไว้ใน Abridged Index Medicus จำนวน 100 ชื่อ ก็นับว่าเป็นวารสารหลักทางด้านการศึกษาเนื่องจกวารสารดังกล่าวได้ผ่านการคัดเลือกจากบรรดาแพทย์ บรรณาธิการวารสารทางการแพทย์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์มาแล้ว

สำหรับการคัดเลือกวารสารหลักโดยการศึกษาความถี่ของการอ้างอิงหรือที่เรียกว่าการวิเคราะห์การอ้างอิง (Citation analysis) เป็นการศึกษาวรรณกรรมในเชิงปริมาณ มีวิธีการศึกษาที่นับดูว่าวารสารชื่อนั้น ๆ ได้รับการอ้างอิงในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด แล้วนำมาจัดอันดับตามความถี่ในการอ้างอิง วารสารที่มีความถี่ในการอ้างอิงสูงถือเป็นวารสารที่สำคัญและมีคุณค่าในสาขาวิชานั้น จากหลักเกณฑ์นี้สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาคัดเลือกวารสาร และจัดทำรายชื่อวารสารหลักเฉพาะสาขาวิชาได้ เมื่อมีตรรกะของการอ้างอิงทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เกิดขึ้นคือ Science Citation Index (SCI) และ Social Science Citation Index (SSCI) ทำให้การศึกษาระดับการอ้างอิงสะดวกขึ้น โดยนับจำนวนบทความในวารสารชื่อนั้น ๆ ว่าได้รับการอ้างอิงมากน้อยอย่างไรในคู่มือทั้งสองเล่มดังกล่าวและนำมาจัดอันดับความสำคัญโดยถือว่าวารสารที่มีบทความได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เป็นวารสารที่มีคุณภาพสูง แต่กฎเกณฑ์นี้ยังมีความไม่แน่นอน เนื่องจากมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องคือ ความพอใจของผู้อ้างอิงและลักษณะเฉพาะของวารสารแต่ละชื่อ เช่น ความถี่ในการออกวารสาร ความแพร่หลายคุณภาพ และอายุของวารสาร ได้มีผู้นำการวิเคราะห์การอ้างอิงไปประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษาประเมินการใช้และอายุใช้งานของเอกสารเพื่อดูว่าเอกสารจะล้าสมัยเมื่อใด ซึ่งจากผลการศึกษาของปี.ซี. บรูคส์ พบว่าบทความวารสารทางด้านวิทยาศาสตร์มีอายุใช้งานสูงประมาณ 6.8 ปี (Brookes 1970 : 323) จะเห็นได้ว่าถ้าเอกสารนั้นเก่าและล้าสมัยโอกาสที่เอกสารจะถูกอ้างอิงจะน้อยลงตามลำดับ

ส่วนการคัดเลือกวารสารโดยพิจารณาจากบทความภายในเล่ม ที่รู้จักกันดีคือ กฎการกระจายของแบรดฟอร์ด (Bradford Law of Scattering) ซึ่งค้นพบโดย เอล. ซี. แบรดฟอร์ด (Boyce 1982 : 29) เป็นการศึกษาความเกี่ยวข้องของเนื้อหาของวารสารกับสาขาวิชาที่ห้องสมุดให้บริการ แบรดฟอร์ดค้นพบกฎนี้เมื่อปี ค.ศ. 1948 ขณะที่เป็นผู้อำนวยการห้องสมุดพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ (Science Museum Library) ในกรุงลอนดอน โดยเขาได้ค้นวารสารทางด้านฟิสิกส์ธรณีประยุกต์ (Applied Geophysics) และน้ำมันเครื่อง (Lubrication) และสังเกตพบว่าการกระจายของวารสารในสาขาดังกล่าวจะต้องมีรูปแบบที่ตัดได้ ดังนั้นแบรดฟอร์ดจึงรวบรวมวารสารทางด้านฟิสิกส์ธรณีประยุกต์และน้ำมันเครื่องจำนวนหนึ่ง และนำมาจัดอันดับตามความเกี่ยวข้องของเนื้อหาของบทความ โดยแบ่งวารสารออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มแกนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาทั้งสองอย่างใกล้ชิด กลุ่มต่อมาเป็นกลุ่มกลางและกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับน้อยกว่าสองกลุ่มแรก แบรดฟอร์ดเรียกกฎที่ค้นพบนี้ว่า กฎการกระจาย (Pao 1975 : 355) สันนิษฐานเบื้องต้นของกฎนี้กล่าวว่า วารสารในสาขาวิชาใดก็ตามจะมีอยู่กลุ่มหนึ่งที่ครอบคลุมเนื้อหาของสาขานั้นอย่างใกล้ชิด ส่วนวารสารที่เหลือจะมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของสาขานั้นเพียงห่าง ๆ วารสารกลุ่มที่ครอบคลุมเนื้อหาของสาขานั้นอย่างใกล้ชิด ภายในเล่มจะมีบทความในสาขาวิชานั้นมากกว่าวารสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องับเนื้อหาของสาขานั้นเพียงห่าง ๆ ดังนั้นจำนวนบทความที่ปรากฏในวารสารในแต่ละสาขาวิชาจะใช่เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารในสาขาวิชานั้นได้ โดยถือว่าวารสารที่มีความถี่ของบทความที่เกี่ยวข้องสูงจะมีความสำคัญและมีคุณค่ากว่าวารสารที่มีความถี่ของบทความที่เกี่ยวข้องต่ำ และถือเป็นกลุ่มแกนที่มีความสำคัญที่สุดหรือถือเป็นวารสารหลักของสาขาวิชา กฎของแบรดฟอร์ดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพิจารณาคัดเลือกวารสารเฉพาะสาขาวิชาเข้าห้องสมุดได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยในการศึกษาค้นคว้าด้วย (Brookes 1968 : 259) กอฟแมน วิลเลียม และเคนเนธ เอล. วอร์เรน (Boyce 1982 : 30) ได้นำกฎของแบรดฟอร์ดไปศึกษากับบรรณานุกรมที่ประมวลวารสารในสาขาวิชาโรคติดเชื้อพวภพยาริใบไม้ (Schistosomiasis) และ Mast cell (เป็นเซลล์ชนิดหนึ่งที่อยู่ในเลือดทำหน้าที่ป้องกันเชื้อโรค) โดยศึกษาเอกสารระหว่างปี ค.ศ. 1852-1962 รวมระยะเวลา 111 ปี (Goffman 1969 : 1205) และสามารถวิเคราะห์และคัดเลือกวารสารหลักของสาขาวิชาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเลือกซื้อวารสารสำหรับห้องสมุดได้ ต่อมากอฟแมนได้นำกฎนี้มาศึกษาวารสารในห้องสมุดแพทย์

แอลเลนเมมโมเรียล (Allen Memorial Medical Library) (Goffman 1970 : 922) โดยคัดวารสารตามกฎของแบรดฟอร์ดและกำหนดความถี่ในการใช้แทนจำนวนบทความ กลุ่มแกนจะประกอบด้วยวารสารจำนวนหนึ่งที่มีความถี่ในการใช้สูง วารสารในกลุ่มท้ายจะมีความถี่ในการใช้ลดลงตามลำดับ กอฟแมนชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ค้นพบนี้ น่าจะเป็นหลักเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายจัดหาวารสารสำหรับห้องสมุดได้ อย่างไรก็ตามกฎของแบรดฟอร์ดยังมีข้อจำกัดอยู่ตรงที่เน้นในการคัดเลือกวารสารหลักโดยมุ่งศึกษาที่จำนวนบทความหรือความถี่ในการใช้เท่านั้น ซึ่งการศึกษาจากจำนวนบทความวารสารย่อมไม่สามารถชี้ชัดถึงข้อสันเทษะที่ผู้ใช้ต้องการได้ เนื่องจากไม่ได้ศึกษาจากความต้องการของผู้ใช้โดยตรง และกรณีของความถี่ในการใช้จะศึกษาได้จากการมาใช้ห้องสมุดของผู้ใช้เท่านั้น ในกรณีของผู้ที่ไม่ได้มาใช้ห้องสมุดบรรณารักษีย่อมไม่สามารถทราบได้ว่าเขาต้องการข้อสันเทษะใด ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้คิดวิธีการขึ้นใหม่ในการคัดเลือกวารสารโดยพิจารณาจากความต้องการข้อสันเทษะของบุคลากรในสถาบันที่ห้องสมุดให้บริการเป็นหลัก วิธีการดังกล่าวเป็นการศึกษาจากการปฏิบัติงานประจำของกลุ่มบุคลากรที่ห้องสมุดให้บริการ โดยดูว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ปฏิบัติงานหลักในด้านใด ข้อมูลจากการปฏิบัติงานจะนำมาใช้ในการกำหนดข้อสันเทษะที่ต้องการของผู้ใช้ในหน่วยงานได้ การคัดเลือกวารสารจะคัดเลือกข้อสันเทษะความตรงกับข้อสันเทษะที่หน่วยงานนั้นต้องการมากที่สุด ผู้ที่ทำการวิจัยในด้านนี้คือ บรูซ ดีลแมน เดลแมน (Delman 1978 : i) บรรณารักษ์ห้องสมุดแพทย์ที่โรงพยาบาลทหารผ่านศึก (Veterans Administration Medical Center) เมืองคลีฟแลนด์ รัฐโอไฮโอ เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเรื่อง A Problem - Oriented Approach to Journal Selection (PAJS) for Small Community Hospitals ที่มหาวิทยาลัยเคส เวสเทิร์น รีเซิร์ฟ (Case Western Reserve University) ในปี ค.ศ. 1978 เรื่องที่เดลแมนศึกษาเป็นเรื่องการคัดเลือกวารสารสำหรับห้องสมุดโรงพยาบาลโดยศึกษาจากปัญหาทางคลินิก ปัญหาทางคลินิกนี้มาจากการปฏิบัติงานตรวจรักษาผู้ป่วยของแพทย์ในโรงพยาบาล โรคที่เกิดขึ้นบ่อยและมีอัตราการรักษาสูงถือเป็นโรคที่มีความสำคัญและเป็นข้อสันเทษะที่แพทย์ต้องการ เดลแมนได้ศึกษาในโรงพยาบาลสามแห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น จำนวนเตียงผู้ป่วย จำนวนผู้ป่วย บริการด้านการรักษา ฯลฯ บัลลีย์เหล่านี้มีส่วนทำให้ข้อสันเทษะที่เป็นที่ต้องการของแพทย์ในแต่ละโรงพยาบาลแตกต่างกันไป กล่าวคือ รายชื่อโรคและกลุ่มอาการที่พบบ่อยซึ่งมีความถี่ของผู้ป่วยสูงจะต่างกัน การคัดเลือกวารสารที่ให้ความตรงกับข้อสันเทษะที่ต้องการก็ต่างกันไป

จากรายชื่อวารสารหลัก 13 รายการแรกของแต่ละโรงพยาบาลที่เดลแมนได้คัดเลือกออกมานี้พบว่ารายการอันดับแรกตรงกันทั้งสามโรงพยาบาลคือ วารสารชื่อ LANCET (Delman 1978 : 151) วารสารชื่อนี้เริ่มพิมพ์ออกตั้งแต่ปี ค.ศ. 1823 เป็นวารสารของอังกฤษ ครอบคลุมเนื้อหาทางแพทย์ทุก ๆ ด้าน แต่หนักไปในด้านอายุรศาสตร์ (medicine) และศัลยศาสตร์ (Surgery) วารสารอีก 6 ชื่อปรากฏอยู่ในรายชื่อวารสารหลักของทั้งสามโรงพยาบาลแต่อยู่คนละอันดับ (ใน 13 อันดับแรก) คือวารสาร British Medical Journal, Diabetes, Journal of the American Medical Association, New England Journal of Medicine, Chest และ Annals of Internal Medicine ส่วนวารสารอีก 4 ชื่อปรากฏตรงกันในสองโรงพยาบาล ได้แก่วารสาร American Heart Journal, American Journal of Cardiology, Circulation และ American Journal of Obstetrics and Gynecology สำหรับวารสารที่เหลือนอกจากที่กล่าวมาแล้ว จะแตกต่างกันในแต่ละโรงพยาบาล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจากลักษณะและบริการที่แตกต่างกันในแต่ละโรงพยาบาลนั้น ทำให้ข้อสันเทศที่ ต้องการของแต่ละโรงพยาบาลต่างกัน และรายชื่อวารสารหลักที่คัดเลือกสำหรับโรงพยาบาลแต่ละแห่งจึงมีลักษณะแตกต่างกันด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

010767